

نظر چین درباره دیدار پوتین و ترامپ

سخنگوی وزارت امور خارجه چین دیروز در اظهارنظری درباره دیدار احتمالی رهبران روسیه و آمریکا در مجارستان گفت پکن از تمام تلاش‌هایاری حل مسالمت‌آمیز مناقشه اوکراین حمایت می‌کند. «لین جیان» سخنگوی وزارت خارجه چین به خبرنگاران گفت: «پکن از تمام تلاش‌ها برای پیشبرد حل و فصل مسالمت‌آمیز بحران اوکراین حمایت و از حفظ تماس‌ها بین روسیه و ایالات متحده، بهبود روابط بین مسکو و واشنگتن و کمک به دستیابی به حل و فصل سیاسی بحران اوکراین استقبال می‌کند.» وی همچنین درباره وضعیت خبرنگاران در میدان جنگ نیز گفت: «چین همواره با آزار و اذیت روزنامه‌نگاران به دلیل کارشان مخالفت کرده و خواستار تضمین امنیت شخصی روزنامه‌نگاران سازمان‌های خبری به منظور جلوگیری از بروز حوادث برای آنها در آینده است.» روز پنجشنبه، «ایوان زویف» خبرنگار خبرگزاری ریانووستی در منطقه زاپورژیا حین انجام یک مأموریت خبرنگاری کشته شد و «یوری یوینکوویچ» خبرنگار جنگی نیز به شدت زخمی گردید.

هشدار مسکو به واشنگتن

رئیس سرویس اطلاعات خارجی روسیه با هشدار درباره پیامدهای تحویل سامانه موشکی دوربرد به اوکراین گفت که مسکو این اقدام را گامی خصمانه تلقی خواهد کرد. «سرگئی ناریشکین» رئیس سرویس اطلاعات خارجی روسیه امروز اعلام کرد که مسکو تحویل احتمالی موشک‌های کروز تاماهاوک به اوکراین را اقدامی خصمانه تلقی خواهد کرد. خبرگزاری ریانووستی گزارش داد که ناریشکین در حاشیه نشست رؤسای سازمان‌های اطلاعاتی کشورهای مشترک المنافع در ازبکستان در جمع خبرنگاران گفت: روسیه این اقدام را در صورت انجام شدن آن، اقدامی خصمانه تلقی خواهد کرد. این اقدام به طور قابل توجهی خطر را در حوزه امنیت نتهت‌پار اروپا، بلکه در کل جهان افزایش خواهد داد. موشک‌های تاماهاوک بر دی معادل ۲ هزار و ۴۵۰ کیلومتر (هزار و ۵۵۰ مایل) و کلاهک جنگی ۴۵۰ کیلوگرمی دارند و در صورت اعطای آن‌ها به کی‌یف، مسکو در بردارخانه اوکراین قرار می‌گیرد.

درخواست ونزوئلا از شورای امنیت

ونزوئلا از شورای امنیت سازمان ملل متحد خواسته است تا حملات مرگبار آمریکا به کشتی‌های نزدیک سواحل این کشور را غیرقانونی اعلام و بیانیه‌ای در حمایت از حاکمیت ونزوئلا صادر کند. «دونالد ترامپ»، رئیس‌جمهور آمریکا دستور افزایش شدید نیروهای نظامی این کشور در جنوب کارائیب را داده است و این نیروها حداقل پنج مورد از فعالیت‌هایی را که واشنگتن بدون ارائه مدرک، آنها را در قاچاق مواد مخدر دخیل توصیف کرده است، انجام داده‌اند. «ساموئل مونکادا» سفیر ونزوئلا در سازمان ملل در نامه‌ای به شورای امنیت که تاریخ آن روز چهارشنبه است، واشنگتن را به کشتن حداقل ۲۷ نفر در حملات نیروهای آمریکایی به «کشتی‌های غیرنظامی در حال عبور از آب‌های بین‌المللی» متهم کرد. این دیپلمات ونزوئلایی از شورای امنیت سازمان ملل خواست تا این حملات را بررسی کند تا ماهیت غیرقانونی آنها مشخص و بیانیه‌ای صادر کند که «بر اصل احترام نامحدود به حاکمیت، استقلال سیاسی و تمامیت ارضی کشورها» از جمله ونزوئلا تاکید مجدد شود.

با طالبان افغانستان، این وضعیت را پیچیده‌تر خواهد کرد. «بحیص اقدام تلافی جویانه افغانستان را نیز بیشتر یک نمایش قدرت برای «اطمینان بخشی به مخاطبان داخلی» دانست.

بازی متفاوت هند

زمانی که طالبان در آگوست ۲۰۲۱ به قدرت بازگشت و دولت تحت حمایت غرب در کابل سقوط کرد، هند سفارت خود را بست و دیپلمات‌ها و شهروندانش را با عجله از افغانستان خارج کرد. اما در روزهای اخیر، همزمان با تنش میان پاکستان و افغانستان، هند برای هیئتی از طالبان به رهبری امیر خان متقی، وزیر امور خارجه این گروه، در دهلی نو فرش قرمز پهن کرده است. این سفر یک هفته‌ای، اولین سفر رسمی یک مقام ارشد طالبان به هند است. متقی که نامش همچنان در فهرست تحریم‌های سازمان ملل قرار دارد، با دریافت یک معافیت موقت برای سفر، وارد هند شده است. کارشناسان می‌گویند این چرخش در روابط، بخشی از یک سیاست عمل‌گرایانه است؛ با توجه به تیرگی روابط کابل و اسلام‌آباد، دهلی‌نو به دنبال آن است که نفوذ رقیب دیرینه خود، پاکستان را در افغانستان مهار کند. با این حال، برخی تحلیلگران معتقدند که میزبانی از رهبران طالبان، به حکومت این گروه که به شدت به دنبال کسب مشروعیت بین‌المللی است، نوعی به رسمیت شناختن غیررسمی می‌بخشد.

متقی در سفر خود با مقامات هندی برای گفت‌وگو درباره روابط دیپلماتیک و تجاری دیدار کرد. پس از دیدار او با سوبرامانیام جایشانکار، وزیر خارجه هند، دهلی‌نو اعلام کرد که سفارت خود را در کابل بازگشایی خواهد کرد. جایشانکار بر «تعهد کامل هند به حاکمیت و استقلال افغانستان» تاکید کرد و متقی نیز هند را «دوستی نزدیک» خواند. در یک بیانیه مشترک، دو طرف متعهد شدند که به «ارتباط نزدیک و تعامل منظم» ادامه دهند. رهبران افغان همچنین از شرکت‌های هندی برای سرمایه‌گذاری در بخش معدن این کشور دعوت کردند. دهلی‌نو نیز اعلام کرد که به کمک‌های بشردوستانه و پروژه‌های توسعه‌ای خود در افغانستان ادامه خواهد داد. دولت هند همچنین امکان سفر متقی به شهر دیوبند، محل یکی از تأثیرگذارترین حوزه‌های علمیه اسلامی را نیز فراهم کرد. روز دوشنبه، متقی اعلام کرد که به زودی پروازهای مستقیم بین کابل و شهرهای هند از سر گرفته خواهد شد.

در گذشته، هند طالبان را نیروی نیابتی سازمان‌های اطلاعاتی پاکستان می‌دانست. در دهه ۱۹۹۰ که طالبان برای اولین بار قدرت را به دست گرفت، هند سفارت خود را بست و در مقابل، از «ائتلاف شمال» که با طالبان می‌جنگید، حمایت کرد. پس از تهاجم آمریکا در سال ۲۰۰۱ و سقوط طالبان، هند سفارت خود را بازگشایی کرد اما همچنان طالبان را متحد پاکستان می‌دانست. پس از بازگشت طالبان به قدرت در سال ۲۰۲۱، هند بار دیگر سفارت خود را بست. اما یک سال بعد، به تدریج تعاملات خود را از سر گرفت و یک تیم دیپلماتیک برای نظارت بر کمک‌های بشردوستانه به کابل فرستاد. در همین حال، روابط پاکستان با طالبان به شدت رو به وخامت گذاشته است؛ چراکه چنانچه اشاره شد اسلام‌آباد، حاکمان کابل را به پناه دادن به گروه‌های مسلحی مانند تحریک طالبان پاکستان (TTP) متهم می‌کند.

تحلیلگران می‌گویند هند در این فضای جدید ژئوپلیتیکی از متقی استقبال می‌کند. پراوین دوتنی، تحلیلگر ارشد گروه بین‌المللی بحران، در این باره می‌گوید: «این یک رابطه استراتژیک حیاتی است که نمی‌توان آن را به دلایل ایدئولوژیک نادیده گرفت یا به رقبای استراتژیک هند واگذار کرد.» گوتام موکوپادهایا، سفیر سابق هند در افغانستان نیز معتقد است که طالبان امروز با طالبان دهه ۱۹۹۰ که کاملاً تحت کنترل پاکستان بود، متفاوت است. او می‌گوید: «طالبان جدید جهانی‌تر و آگاتر است و باید منافع بزرگتر افغانستان را ببیند. هندی‌ها بر این باورند که وجود دشمن مشترک می‌تواند منافع آن‌ها و افغانستانی‌ها را هم‌سو کند. آجای ساهنی، مدیر بخش جنوب آسیا در «تروریزم پورتال»، پلتفرمی که حملات مسلحانه در جنوب آسیا را دنبال و گزارش می‌کند، نوشته است: «برای هند روشن است که رژیم طالبان به این زودی‌ها از بین نخواهد رفت. شما نمی‌توانید صرفاً به این دلیل که از یک رژیم خوششان نمی‌آید، آن را نادیده بگیرید. طالبان و هند دشمن مشترکی دارند. این آن‌ها را به متحدان طبیعی تبدیل می‌کند.»

از نظر اقتصادی نیز تعامل با هند می‌تواند درهای تجارت، آموزش و بهداشت را به روی افغانستان باز کند. تجارت دوجانبه دو کشور در سال گذشته نزدیک به ۹۰۰ میلیون دلار بود. ساهنی در این باره نیز می‌نویسد: «شاید دنیا متوجه نباشد، اما برای طالبان، مورد توجه قرار گرفتن توسط هند یک دستاورد بزرگ است. کشورهای زیادی نیستند که بتوانند همزمان به آن‌ها مشروعیت، تجارت، کمک‌های بشردوستانه و احترام دیپلماتیک بدهند.»

چه عواملی روابط اسلام‌آباد و کابل را به اینجا رساند؟

نظرات متفاوتی در مورد ماهیت درگیری‌ها و دلایل تشدید اوضاع ارائه داده‌اند. «در این بیانیه آمده است: «بنا بر اطلاعات دریافتی، اوضاع در حال حاضر در حال تثبیت است؛ روسیه از این روند استقبال می‌کند.» وزارت امور خارجه روسیه در این بیانیه افزوده است: «ما از کابل و اسلام‌آباد می‌خواهیم که خویش‌ننداری و شکیبایی نشان دهند و هرگونه اختلاف را از طریق سیاسی و دیپلماتیک حل کنند. ما مشتاقانه منتظر از سرگیری گفت‌وگوی سازنده بین افغانستان و پاکستان از جمله در مورد مبارزه با تروریسم و مسائل امنیتی منطقه‌ای هستیم.» سخنگوی وزارت امور خارجه چین نیز طی اظهاراتی نگرانی عمیق کشورش را در مورد درگیری‌های مرزی اخیر بین پاکستان و افغانستان ابراز کرده و از هر دو طرف خواست تا خویش‌ننداری کرده و اختلافات خود را از طریق گفت‌وگو حل کنند. لین جیان گفت: «چین صمیمانه امیدوار است که هر دو طرف بر تصویر وسیع‌تر تمرکز کنند، آرامش و خویش‌ننداری خود را حفظ کرده و نگرانی‌های متقابل را از طریق گفت‌وگو و مشورت حل کنند.» او افزود: «اسلام‌آباد و کابل از تشدید بیشتر تنش‌ها جلوگیری کنند و به طور مشترک صلح و ثبات را در هر دو کشور و منطقه گسترده‌تر حفظ نمایند. ما عمیقاً نگران افزایش تنش‌ها پس از درگیری‌های اخیر هستیم که منجر به کشته شدن ده‌ها نفر شده است و بار دیگر تاکید می‌کنیم که چین آماده است تا نقش سازنده‌ای در بهبود و توسعه روابط بین پاکستان و افغانستان ایفا نماید.»

الجزیره نوشته است: تحلیلگران امنیتی و دیپلمات‌های سابق معتقدند که هیچ‌یک از دو طرف خواهان یک جنگ تمام‌عیار نیستند. آصف درانی، سفیر سابق پاکستان، به الجزیره گفت که احتمال گسترش این درگیری «بسیار کم» است. او با اشاره به اینکه «افغانستان در مقایسه با پاکستان توانایی نظامی متعارفی ندارد»، افزود: «جنگ چریکی با جنگ کلاسیک متفاوت است و پاکستان در این زمینه برتری کامل دارد.» ابراهیم بحیص، تحلیلگر مسائل افغانستان در گروه بین‌المللی بحران نیز معتقد است که اولویت هر دو طرف، کاهش تنش است. او گفت: «هیچ‌کدام از طرفین خواهان یک درگیری بزرگ در مرزهای خود نیستند، زیرا از قبل با مشکلات زیادی دست و پنجه نرم می‌کنند.» به گفته او، «پاکستان با خشونت‌های داخلی روبه‌روست و درگیری

طبیعی در صورت تهدیدات آینده علیه حاکمیت خود در افغانستان می‌بینند. یکی دیگر از دلایل تیرگی روابط، تصمیم پاکستان برای اخراج ده‌ها هزار پناهنجوی افغان است. میلیون‌ها افغان در طول دهه‌های گذشته و برای فرار از جنگ، به پاکستان پناه برده بودند.

واکنش‌های بین‌المللی

این تنش‌های فزاینده، نگرانی‌های منطقه‌ای را در پی داشته است. عباس عراقچی، وزیر امور خارجه ایران، در یک مصاحبه تلویزیونی گفت: «موضع ما این است که هر دو طرف باید خویش‌ننداری کنند» و تاکید کرد که ثبات میان این دو کشور هم‌مرز، «به ثبات منطقه‌ای کمک می‌کند.» اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت امور خارجه با ابراز نگرانی از تحولات چند روز گذشته بین پاکستان و افغانستان، ضرورت احترام متقابل نسبت به تمامیت سرزمینی و حاکمیت ملی هر دو کشور را خاطرنشان کرد و خواستار خویش‌ننداری و شروع فوری گفت‌وگو بین طرفین با هدف کاهش تنش و حل و فصل اختلافات از طریق دیپلماسی شد.

سخنگوی وزارت امور خارجه تصریح کرد جمهوری اسلامی ایران اهمیت اساسی برای حفظ صلح و ثبات در محیط پیرامونی قائل بوده و آماده هرگونه مساعدت برای کاهش تنش بین دو کشور همسایه و مسلمان است. وزرای خارجه قطر و عربستان سعودی نیز با ابراز نگرانی، بیانیه‌های مشابهی صادر کرده و از هر دو طرف خواستند تا با خویش‌ننداری، از تشدید درگیری پرهیز کرده و راه گفت‌وگو و دیپلماسی را برای حل اختلافات در پیش بگیرند.

وزارت امور خارجه روسیه در بیانیه‌ای از بروز مجدد تنش در منطقه مرزی افغانستان و پاکستان ابراز نگرانی و طرفین را به خویش‌ننداری و حل مسائل از طریق رایزنی‌های سیاسی و دیپلماتیک دعوت کرد. در این بیانیه که عصر دوشنبه منتشر شد، آمده است: «ما با نگرانی گزارش‌هایی مبنی بر وخامت مجدد اوضاع در منطقه مرزی افغانستان و پاکستان در روزهای اخیر را دریافت کردیم.» روسیه در این بیانیه با اشاره به اینکه حملات هوایی و تیراندازی، کل منطقه مرزی بین افغانستان و پاکستان را فرا گرفته و منجر به تلفات نظامی در هر دو طرف شده است، افزود: «کابل و اسلام‌آباد